

Yttrande över betänkandet Förbättrat stöd i skolan (SOU 2025:44)

Myndigheten för delaktighet (MFD) arbetar med att främja, guida och stödja samhällets aktörer att genomföra sina uppdrag utifrån hela befolkningens behov och förutsättningar. MFD lämnar följande yttrande.

Sammanfattning

MFD tillstyrker förslagen i betänkandet och ser att de kan bidra till en mer tillgänglig och inkluderande skola för barn och elever med funktionsnedsättning. MFD välkomnar särskilt förslagen om tidiga insatser, flexibilitet i stödformer och tydlighet i ansvar för tillgänglig undervisning. Myndigheten vill dock lyfta vikten av att stödet ges av kvalificerad personal och att det inte ersätter ordinarie undervisning.

För att förslagen ska få effekt krävs tillräckliga resurser, kompetensutveckling för skolpersonal och systematisk uppföljning. MFD betonar även behovet av säkrad informationsöverföring vid skolövergångar, föräldrastöd och betydelsen av tidiga insatser för att förebygga framtida social utsatthet.

Myndighetens synpunkter

Standardiserade tester

MFD ser positivt på införandet av standardiserade tester från årskurs ett som ett verktyg för att identifiera stödbehov tidigt. Det kan bidra till både mer rättvis bedömning och snabbare insatser, vilket är särskilt viktigt för elever med funktionsnedsättning. I MFD:s årliga uppföljning av funktionshinderspolitiken beskrivs att specifikt flickor med funktionsnedsättning möts av negativa attityder och att de inte får den hjälp de behöver för att klara skolan. Många anmälningar om diskriminering inom utbildningsområdet handlar om elever med funktionsnedsättning som inte får det stöd som de har rätt till.¹

¹ Uppföljning av funktionshinderspolitiken. Myndigheten för delaktighet, 2024.

Stödundervisning och flexibla grupper

MFD står bakom utredningens förslag om att införa stödundervisning som en ny stödform. Att den kan ges snabbt, individuellt och utan krav på tidigare insatser eller diagnos är särskilt betydelsefullt. MFD stödjer även förslaget att det ska vara möjligt att undervisa i mindre grupp eller enskilt, utan krav på särskilda skäl. För vissa elever med exempelvis neuropsykiatriska funktionsnedsättningar kan enskild undervisning under en period vara mer lämplig, om de påverkas negativt av stora grupper eller många intryck. För att få effekt bör dock stödundervisningen inte ersätta den ordinarie, utan bedrivas parallellt och av erfarna lärare eller specialpedagoger.

Den föreslagna tidsbegränsningen och krav på utvärdering efter en månad är positiv. Det minskar risken för att elever hamnar i separerande åtgärder över längre tid, vilket påverkar inkludering i kamratgrupper och skolans sociala sammanhang. MFD har i tidigare yttrande lyft att förstärkt undervisning i första hand bör ske i halvklass och i andra hand ska elever få undervisning utanför den ordinarie.²

Anpassad studiegång

MFD ser positivt på att utredningen ställer skarpare krav på att anpassad studiegång endast får beslutas när andra stödformer har prövats och att elev och vårdnadshavare ska upplysas om konsekvenserna. Det ska stärka elevens rätt till inflytande, vilket är särskilt viktigt eftersom insatsen kan begränsa framtida utbildnings- och yrkesmöjligheter. MFD vill i samband med detta peka på vikten av att informationen är tillgänglig både språkligt, kognitivt och kommunikativt för att ge alla elever och föräldrar lika möjlighet att ta del av den.

Förutsättningar för framgång

Om skolor ska kunna leva upp till utredningens förslag, måste det finnas ekonomiska resurser att genomföra dem. MFD delar utredningens uppmaning att beslut om stödinsatser inte ska fattas av ekonomiska skäl, utan baseras på elevens faktiska behov. Lärare behöver ha de kunskaper om funktionsnedsättningar som krävs för att kunna variera och anpassa undervisningens form och innehåll i relation till elevernas förutsättningar. Det krävs att skolhuvudmän ser till att det finns tillräcklig kompetensutveckling och stöd till lärare samt att de ges möjlighet till kollegialt lärande.

För att det ska ske en förbättring för eleven, behöver stödet vara användbart och anpassat utifrån behovet hos varje enskild elev. Variationen på insatser idag är

² Remissyttrande Förstärkningsundervisning i skolan - en försöksverksamhet för fler behöriga elever SOU 2024:94, Myndigheten för delaktighet

stor och kan variera från möblering av klassrum till undervisning i liten grupp. Det är dessutom redan brist på speciallärare och specialpedagoger, vilket kan göra det svårt att leva upp till utredningens förslag. Det är en utmaning som behöver beaktas i arbetet framåt.

Det är även viktigt att överföring av information gällande elevers behov, säkerställs i övergångar mellan exempelvis förskola och skola. Om den brister, riskerar det att försvåra möjligheten för elever att få rätt sorts stöd.

Även ur ett brottsförebyggande perspektiv är tidiga och ändamålsenliga insatser avgörande. MFD har i en kartläggning sett att elever, särskilt med neuropsykiatriska och intellektuella funktionsnedsättningar, löper ökad risk att hamna i normbrytande beteende om skolan inte möter deras behov i tid.³ Uteblivet stöd kan leda till att eleven tappar motivation, får dåligt skolresultat, skolkar och i sämsta fall söker sig hemifrån. Skola och fritid är centrala skyddsfaktorer för att minska risken att hamna i kriminalitet. MFD vill i detta sammanhang även lyfta att föräldrastödet är en viktig del, som bör inkluderas i det fortsatta arbetet med att skapa likvärdiga förutsättningar för elever.

Uppföljning

För att insatser ska vara meningsfulla för både individ och samhällsekonomi behöver de följas upp och utvärderas systematiskt. Utredningen konstaterar att kunskapsuppföljningen inte är tillräckligt effektiv, vilket MFD också har beskrivit i sin årliga uppföljning av funktionshinderspolitiken.⁴

MFD står bakom utredningens förslag om att Skolverket bör få i uppdrag att följa upp stödformerna nationellt men vill samtidigt lyfta vikten av att uppföljning sker på lokal nivå. Stödinsatserna behöver följas upp av de enskilda skolhuvudmännen för att kunna se att eleverna klarar målen och för att kunna följa och utvärdera om insatserna är träffsäkra.

³ Brottsförebyggande arbete för barn och unga med funktionsnedsättning. En kunskapssammanställning om normbrytande beteende och kriminell rekrytering av barn och unga med funktionsnedsättning. Myndigheten för delaktighet, 2025.

⁴ Uppföljning av funktionshinderspolitiken. Myndigheten för delaktighet, 2024.

Ärendets handläggning

I den slutliga handläggningen av ärendet har generaldirektör Malin Ekman Aldén (beslutande), avdelningschef Annika Streiler och utredare Ulla Perman (föredragande) deltagit.

Myndigheten för delaktighet

[elektroniskt underskriven]

Malin Ekman Aldén

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med elektroniska underskrifter:

NAMN:	Malin Ekman Aldén
TITEL, ORGANISATION:	Generaldirektör, Myndigheten för delaktighet
TID:	2025-06-24 07:56:14 +02:00
IDENTIFIKATIONSTYP:	E-post (malin.ekman-alden@mfd.se)
IDENTIFIKATIONS-ID:	236b138da0214f748ca58c978f58143e

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2025-06-24 07:56:19 +02:00
Ref: 232650SE
www.comfact.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)